

УДК 1(314/316)+141.7:330.1

О. Г. Найдъонов
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних та природничих наук
Університету сучасних знань

ОСНОВОПОЛОЖНІ ФАКТОРИ БЕЗПЕКИ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВУ ЕПОХУ

Інформаційна епоха, яка докорінно відрізняється від попередньої індустріальної, висунула нові, раніше відсутні вимоги щодо безпеки і розвитку суспільства. Індустріальне суспільство базувалося переважно на військових, матеріальних, економічних та інших «зримих» чинниках безпеки та розвитку. І хоч вони не втрачають свого великого значення для забезпечення цілісності та сталого розвитку суспільства й в умовах інформаційної доби, їм доводиться поступитися своєю першістю іншим, менш помітним для зору та потребним філософської рефлексії й витлумачення, істотним елементом, що набувають визначального значення для безпеки і розвитку держави в умовах інформаційного суспільства.

Інформаційно-мережеве суспільство стало предметом дослідження таких українських науковців, як: Андрій Колодюк, Дмитро Дюжев, Вадим Даніл'ян, В'ячеслав Скалацький, Валентина Нечитайло, Валентина Воронкова, Валентина Кондрусева, Олексій Картунов, Віталій Лях, Олександр Рубанець, Володимир Пилипчук, Ярослав Любимий, Євгенія Макаренко, Олександр Білоусов, Олександр Дзьобань та інші. Із когорти закордонних дослідників інформаційного суспільства варто назвати Л. Гаман, В. Єгорова, скептичний підхід стосовно нової якості суспільства як інформаційного розвивав Мей Кристофер, а Мануель Кастель розглядав інформаційне суспільство на прикладі фінської моделі держави добробуту.

Загрози, протидію та моделювання інформаційних операцій і безпеки суспільства досліджували В. Горбулін, О. Додонов, Д. Ланде [1], масмедіа у відкритому інформаційному суспільстві та роль гуманістичних цінностей у ньому досліджувала О. Гриценко [2].

І. Чиж зазначає: «Ми чітко бачимо і заданість та упевненість багатьох інформаційних акцій, фактично спрямованих на усунення України як конкурента» [3, с. 11]. На жаль, зусилля, спрямовані проти України як конкурента мають свої наслідки. Авторський колектив дослідження «Передумови становлення інформаційного суспільства в Україні» під редакцією члена-кореспондента Національної академії наук України С. Довгого б'є на сполох: «Сьогодні ми вже втратили позиції одного з колишніх лідерів інформатики та кібернетики і, за даними Міжнародного союзу електров'язку, посідаємо приблизно 90-те місце між Панамою та Єгиптом за індексом цифрових можливостей» [4, с. 275]. Ця критична ситуація, на думку О. Сенченка, є результатом інформаційно-мережевих війн [5].

Автор статті оприлюднив ключову ідею статті на Міжнародній науково-практичній конференції «Становлення і розвиток інформаційного суспільства як основи забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави» [6], яка відбулася в листопаді в Запоріжжі. Як домінуючу тенденцію в соціокультурній динаміці інформаційної доби Л. Ороховська називає атомізацію суспільства [7]. Це явище для психологічного життя суспільства несе певні загрози, які потрібно передбачити й усунути. Отже, чинники безпеки української держави, розвитку суспільства, поліпшення конкурентоспроможності української економіки вже аналізувалися в працях українських і закордонних науковців. Однак освіта, культура та психологічне життя суспільства потребують глибокої та термінової філософської рефлексії.

Метою статті є обґрунтування думки про те, що в інформаційну добу на перше місце серед чинників безпеки і вну-

трішніх резервів його розвитку виступають освіта, культура та психологічне життя суспільства.

Численні науково-технічні нововведення обумовлюють розвиток суспільства в інформаційну добу. Їхнім ядром є інформаційно-комунікативні й інформаційно-комп'ютерні технології, які функціонують на основі електронних мереж, найбільш глобальною з яких є Інтернет. Вплив цих технологій на суспільство спричинив серйозні соціальні зрушення, які не могли пройти повз увагу філософів та інших представників соціальних і гуманітарних наук. На думку багатьох із них, нову якість суспільства найкраще охоплює поняття «інформаційне суспільство». Незважаючи на дещо скептичний погляд визнаного українського авторитета із цієї проблематики О. Дзьобаня про те, що «у даний час проблематично виділити навіть основоположний критерій для інформаційного суспільства» [8, с. 6], існує достатня кількість соціально-філософських та інших стверджуваних обґрунтувань змісту цього поняття.

Соціальне життя, будова суспільства в останні десятиліття помітно ускладнилися. Соціальні трансформації відбуваються нелінійно і багатозначно. Автор, як і деякі інші науковці, вбачає в сучасному суспільстві ознаки суспільств знань [9]. Суспільство інформаційної ери є настільки складним, а процеси настільки глобальними, що про нього можна також вести мову як про мережеве. Як зазначає В. Воронкова, «комунікативне за своїм охопленням глобальне середовище самоорганізується за принципом мережі, породжуючи феномен мережевого суспільства. У його межах анулюються відстані, що розділяють континенти, ліквідуються державні кордони й уся планета стискається до розмірів «глобального села» [10, с. 176]. Але поряд із багатьма благами інформаційно-мережевого суспільства, де інформація безперешкодно порушує будь-які державні кордони, а комунікація поширюється на все людство, існують і небезпеки. Так, пам'ятними є цьогорічні руйнівні вірусні атаки на низку секторів української економіки та рішення українського уряду про блокування російських сайтів, на яких велася агресивна антиукраїнська пропаганда. Існують різні чинники, які впливають на вирішення проблем безпеки суспільства та держави, але ми виділяємо найбільш фундаментальні щодо особливостей інформаційно-мережевого суспільства: освіта, культура та психологічне життя суспільства.

У наш час також нерідко можна почути хибну тезу про те, що в умовах глобалізації значення національних держав зменшується, вони «відмирають», їхня роль обмежується, а важливість якщо не втрачається, то скорочується. Глобалізація пришвидшує мобільність, комунікацію, ведення бізнесу, отримання прибутку тощо, і якщо вона не виходить за ці межі, то несе людям благо. Суперечливість і неоднозначність процесів глобалізації змушує звертати увагу також на її загрозу для народів світу та їхніх держав. Цю думку було подано такою переконливою метафорою: «У кабаре глобалізації держава танцює стриптиз, і до кінця вистави на ній залишається лише мінімально необхідне: її репресивні повноваження. Коли її матеріальна база знищена, суверенітет і незалежність анульовані, політичний клас тертий із лиця землі, національна держава перетворюється просто на службу безпеки мегакорпорацій <...>. Новим володарям світу не випадає управляти прямо. Адміністративні завдання вони покладають на національний уряд» [11, с. 55]. Чи може влаштувати нас як народ перспектива обслуговувача і захисника інтересів трансна-

ціональних корпорацій на українській території? Однозначно – ні!

Більшість народів прагнуть стати на шлях побудови соціально орієнтованої держави, в якій кожна людина була б соціально захищеною та мала б рівні можливості з іншими. На цьому шляху неминуче виникає проблема пошуку цільових орієнтирів, точки опори, на яку можна опертися для того, щоб суспільство мало можливість нормально розвиватися, а людина, за точним визначенням Г. Сквороди, займатися «спорідненою працею». Для реалізації цих цілей, на думку Г. Щедрової, суспільство має вирізнятися високим ступенем самоорганізації [12]. Успішна самоорганізація народу можлива за умови базування його діяльності на основі його власних духовних, культурних, психологічних, освітніх цінностей. Саме в цій площині (а не, скажімо, економічній: згадаймо, наприклад, Японію – третю за економічною потужністю країну світу без власних природних копалин – *О. Н.*) криється головний мобілізаційний потенціал нації, саме він є основною мішенню для лиходіїв чи конкурентів. Мабуть їх змалював відомий західний соціолог З. Бауман, коли писав: «<...> прийде інша жорстока доба – цього разу доба насилля, породжуваного деструкцією національних держав під впливом глобальних сил, які не мають власної території і вільно переміщуються в просторі» [13, с. 78].

Для інформаційного суспільства внутрішні ресурси розвитку є визначальними, оскільки основним матеріалом, яким воно оперує, є знання, точніше, наукове знання та здатність народу і його уряду швидко й ефективно його здобувати, впроваджувати, застосовувати, а також зберігати й охороняти. Значення культури, освіти та психології народу для виробництва матеріальних благ беззаперечне, навіть більше, «внутрішній світ» суспільства: його культурні, релігійні, моральні й освітні цінності, а також психологічні особливості визначають наближення чи, навпаки, віддалення смислових горизонтів суспільства. Адже навіть за сприятливих внутрішніх умов державного і соціального розвитку народ може потрапити в ситуацію, від якої застерігає Біблія: «Хто примножує знання, той примножує скорботу». Отже, перебування в авангарді людства забезпечить для народу лише максимально наближені для етнічної свідомості смислові горизонти соціальної життєдіяльності. Інакше – екологічні [14], технологічні, демографічні, військові й інші негаразди.

Аналізуючи сучасну освіту в Україні, важко стверджувати, що вона готує фахівців, здатних підвищити конкурентні спроможності країни в умовах інформаційно-мережевої стадії розвитку суспільства, яка засновується на знаннях та інформації. Відбувається певна підміна понять, коли стверджують, що готують конкурентоспроможного фахівця, але не для українського, а для європейського чи світового ринку праці. Для кого готує фахівців наша держава шляхом видачі подвійних дипломів? Чи взагалі стоїть перед освітою завдання зробити українську державу конкурентоспроможною?

Якісний бік системи освіти визначається наявністю фундаментальних наук і ціннісно-смисловим компонентом навчальних дисциплін. Фундаменталізація освіти передбачає засвоєння досягнень науки в контексті сучасного етапу її розвитку, який дістав назву постнекласичного. Характерною особливістю постнекласичної науки є обґрунтування нею антропного та холистичного принципів. Антропний принцип розглядає існуючий світ, для якого присутність в ньому людини є необхідною умовою та важливим параметром його існування. Холістичний принцип розглядає світ як цілісний і організмичний.

Змістом підготовки сучасного українського студента у фундаментальній її частині є досягнення класичної науки – тобто те, що було актуальним понад 100 років тому. У зв'язку із цим у людини формується світогляд, який не відповідає сучасній науковій картині світу. Головними особливостями наукового простору інформаційно-мережевого суспільства є зближення фізико-математичних, технічних і соціогумані-

тарних дисциплін та вимоги до постнекласичної науки, за висловом Л. Рижко, «долучення до вищих сенсів людського буття актуалізує звернення до ідей герменевтики, етики в пізнавальному процесі» [15, с. 35]. Отже, не тільки українська освіта, а й наука має розтлумачити сенси і цінності своєї діяльності.

Осердям системи освіти повинно бути все, що пов'язане з розвитком інтелектуальних здібностей і моральних якостей людини. Це те, що дозволяє людям самостійно знаходити і приймати рішення в умовах невизначеності, у критичних та стресових ситуаціях, а також тоді, коли людина стикається з новими складними соціальними і виробничими викликами, коли в ситуації рівень освіти й високі духовно-етичні принципи є єдиною надійною опорою. Цілком погоджуюся з думкою Л. Карпець, яка зазначає: «Освіта повинна допомагати молодим людям відкривати вічні цінності» [16, с. 33]. Саме чітке дотримання українцями в особистій поведінці накопичених людською цивілізацією й українським етносом культурних цінностей стає надійним бар'єром для будь-якої інформаційно-психологічної інфекції.

Особливо велике значення має моральний рівень еліти, на яку спрямований один із головних інформаційних ударів зовнішніх лиходіїв. Вихолощення освіти від національних та інших, накопичених народом за тисячоліття цінностей, збіднення її смислового навантаження, неминуче призводить до втрати правильного вектора суспільного руху, відставання від прогресивного розвитку. Старшому поколінню дуже добре відома згубна для морально-інтелектуального здоров'я народу більшовицька практика проголошення початку справжньої та повноцінної історії лише з появою К. Маркса та його вчення. Оголошення всіх попередніх освітніх і культурних надбань як таких, що втратили своє історичне й соціальне значення, відкинуло країну із сьомого місця у світі за рівнем економічного розвитку в сьомий десяток, спричинило нечувані людські жертви, особливо відчутні для української нації. Отже, для того, щоб система освіти була надійним імунітетом суспільства в інформаційну добу, вона повинна розвивати здібність людини до самостійного, усвідомленого вибору інформації, який базується на сучасному світогляді, в основі якого – синергетична, нелінійна, стохастична, антропна, холистична тощо парадигми, досягнення генетики та соціальної інформатики, а також смислове й етичне спрямування процесу навчання.

Культура в умовах інформаційного суспільства є не тільки потужним чинником його захисту, а й розвитку. Культура є проекцією внутрішнього світу людини. Ціннісні орієнтації людини, її налаштованість на творчість, розвиток і самовдосконалення відіграють таку ж важливу роль для розвитку суспільства, як і освіта впродовж життя. Український народ не може визначитися з історичними, соціальними, культурними, духовними цінностями, які б об'єднували його для облаштування суспільства з нормальними умовами для життя. Те, що мільйони українців залишають країну, шукаючи кращої долі серед інших народів світу, свідчить про гостру кризу культури, осердям якої є людина та її духовне життя. Нові способи пересування, комунікації, навчання, інформаційного обміну не повинні відводити від головного – відновлення, збереження і розвитку культури в суспільстві [17]. Рівень економічного розвитку країни є проекцією рівня розвитку культури етносу. Від рівня розвитку культури залежить реалізація соціальних реформ і проєктів, підвищення якості суспільства і його економічного стану.

Культуру людини в інформаційному суспільстві можна розуміти як інформаційну культуру [18]. Інколи культуру намагаються ототожнити з музеєм старожитностей чи витлумачити її як сукупність матеріальних і духовних здобутків народу. Однак культура – це передусім концепція людини, її концептуальне розрізнення добра і зла, відповідне бачення шляхів і методів суспільної та державної діяльності, а також імперативи поведінки та ставлення до себе, інших людей, Всесвіту – аж до Абсолюта загалом. Удар

по культурі – це удар по людині, удар у «сонячне сплетення» її ціннісно-смыслових орієнтацій. І. Василенко щодо значного зауважує: «Причина сьогоднішньої кризи – відторгнення від національної культури, її норм і традицій. Потужне інформаційне опромінення Заходу призвело до цивілізаційної дезорієнтації народу, послабило національну культурну енергетику. Вихід із ситуації один – пошуки нових шляхів своєї цивілізаційної ідентичності. У нових історичних умовах не можна використовувати старі архаїчні відповіді на виклик чужої культури» [19, с. 330]. Якщо головним завданням освіти є передача молодому поколінню накопичених знань, то для культури таким є постійне сприяння духовному розвитку людини, всебічному розкриттю її сутнісних сил, набуванню нових талантів.

Важливо якнайшвидше позбутися ідеологічних пут марксистсько-ленінської ідеології – ідеології державного рабовласництва, яка обмежує творче і вільне самовираження української людини. Національна культура – це простір для самореалізації людини. Українська культура – це християнська культура. Що більше вона буде вираженою в українській державі, то кращими будуть умови для самореалізації кожного.

Втрата ціннісних орієнтирів, духовна криза зводять нанівець можливість людської самореалізації в суспільстві та сприяють поширенню вад, пороків, жорстокості, економічній безгосподарності, цинізму, політичної безвідповідальності, злочинного ставлення до природи. Необхідність термінового розвитку культури намагаються завалювати матеріально-технічним, фінансовим, юридичним та силовим вирішенням соціальних проблем. Однак відомо, що юридичний закон чи загроза кримінального покарання не є дієвими чинниками усунення соціальних аномій. Ігнорування чи втрата культури, тобто певного рівня розвитку людини на духовних засадах, загрожує для суспільства небезпечною хворобою – виникненням способу життя, який стане загрозою для самих його основ. Інформаційно-мережеве суспільство стане безпечним для народів, людства загалом, якщо в ньому буде проголошено ідею загального блага та відому ідею Протагора про людину як міру всіх речей.

Культура забезпечує стабільність і поступальність у розвитку суспільства, оптимальні режими його функціонування. В. Попков, розкриваючи роль духовної культури як центра гармонізації соціальних процесів [20], нагадує про те, що ще античні філософи застерігали від людського свавілля, відриву людини від вселенського логосу, зазначали небезпеку протиставлення політичних інтересів культурним цінностям (поліса етосу), протиставлення приватних інтересів загальним моральним і вселенським законам. Культура – це світ утілених цінностей: любові та допомоги ближньому, поваги до батьків, милосердя, заборони красти, вбивати тощо. Культура покликана слугувати не тільки дієвим захистом української держави від шкідливих інформаційних впливів конкурентів та зовнішніх і внутрішніх ворогів, але й профілактикою примітивності, душевної невихованості, споживацтва, соціальної апатії.

Інформаційно-мережеве суспільство в сучасній культурі змінює типи, форми і знаки спілкування. Візуальне начало приходиться на зміну вербальному в передачі інформації, що неминує трансформувати ментальні коди і мову культури. На психології людини це відбивається як «витіснення», заміна уявлень, символів і знаків, які формують ціннісну свідомість і фіксують спадкоємність поколінь. Процес становлення особистості в мережевому просторі породжує ризики, які пов'язані зі зміною рівня інформаційно-психологічної безпеки людини, комп'ютерна віртуальна реальність змінює внутрішній світ людини, тип світовідношення та світорозуміння. Виникає новий тип ідентичності – мережева ідентичність. Інтерактивний простір як продукт і результат людської діяльності має суб'єктивну значущість. Тому психологічний простір національної держави має бути захищеним по всьому периметру.

Український народ платить високу ціну за прорахунки власної держави у сфері захисту суспільства від інформаційних і психологічних впливів із боку агресивних сусідів. Йдеться про втрату Кримського півострова, неоголошену проти України війну на сході країни. Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України І. Чиж ще у 2004 р. говорив про безпрецедентну інформаційну відкритість української держави [3, с. 12], а в українському інформаційному просторі не хазяює хіба що ледачий. Він, зокрема, навів приклад, що тільки в ефірі Закарпаття «мовлення ведуть 52 станції сусідніх держав» [3, с. 14]. Ми пишаємося тим, що в нас у Мережі багато сайтів українських видань, теле- та радіостанцій. Та чи сприяють вони посиленню національного духу, впевненості в нашій перемозі? Чи покращує психологічне почуття, чи посилює авторитет держави в очах українців те, що «на телеканалах – телесеріали, окремі телепередачі, фільми, реклама, в яких пропагується спосіб життя і культурні цінності, недоступні 90% українського населення»? [5, с. 21].

Психологічне життя суспільства, яке пов'язане з емоційним ставленням до ініціатив уряду чи основ соціальної життєдіяльності етносу, має бути захищеним інформаційно і психологічно. Український фахівець у галузі військової безпеки М. Присяжнюк переконливо зауважує: «Загрози інформаційно-психологічного впливу перетворилися з допоміжного засобу проведення операцій у самостійний спосіб ведення війни» [21, с. 195]. Для знешкодження ворожих психологічних диверсій потрібні фахівці.

Психологів готують у нас дуже мало через відсутність розуміння їхньої важливості для суспільства інформаційної доби. Політики, які є здебільшого бізнесменами, більше говорять про підготовку інженерів і робітників. Державна еліта на словах дбає про добробут народу, але зовнішній і внутрішній захист суспільства потребує не меншої уваги. Значна частина суспільства перебуває в полоні марксистсько-ленінських стереотипів щодо економічного життя як базового для суспільства, які вже давно віджили. Сьогодні ситуація вказує на прямо протилежну ситуацію – одними з найважливіших сфер для нормальної життєдіяльності суспільства є культура, освіта та психологічний його стан. Також потрібно наголосити на тому, що в інформаційну епоху культурний, психологічний і освітній імунітет першочергово забезпечують соціальне здоров'я української держави, її здатність вистояти в різноспрямованих потоках глобалізації.

Загальним висновком дослідження є те, що в інформаційну добу на перше місце серед чинників безпеки і внутрішніх резервів розвитку суспільства виступають освіта, культура та його психологічне життя.

Напрямок подальших досліджень пролягає в руслі вивчення ціннісно-смыслових аспектів освіти, культури та психологічного життя суспільства відповідно до викликів інформаційної ери. з метою забезпечення конкурентоспроможності українського суспільства та міцності нашої держави.

Література

1. Горбулін В. Інформаційні операції та безпека суспільства : загрози, протидія, моделювання : [монографія] / В. Горбулін та інші ; Рада національної безпеки і оборони України, Інститут проблем національної безпеки. – К. : Інтертехнологія, 2009. – 164 с.
2. Гриценко О. Масмедіа у відкритому інформаційному суспільстві й гуманістичні цінності : [монографія] / О. Гриценко. – Київ : КНУТШ, 2002. – 204 с.
3. Чиж І. Україна : шлях до інформаційного суспільства / І. Чиж. – К. : Либідь, 2004. – 288 с.
4. Передумови становлення інформаційного суспільства в Україні. – К. : Азимут-Україна, 2008. – 288 с.
5. Сенченко О. Аномія суспільства як результат інформаційно-мережевих війн / О. Сенченко // Вісник Книжкової палати. – Київ, 2016. – № 9(242). – С. 20–26.
6. Найдюнов О. Культурний, психологічний і освітній імунітет української держави в інформацій-

ну епоху / О. Найдьонов // Становлення і розвиток інформаційного суспільства як основи забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 23–24 листопада 2017 р. ; ред.-упорядник В. Воронкова. – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2017. – С. 56–61.

7. Ороховська Л. Атомізація суспільства як домінуюча тенденція в соціокультурній динаміці інформаційної доби / Л. Ороховська // Вісник Національного авіаційного університету. Серія «Філософія. Культурологія» : зб. наук. пр. – Київ, 2017. – № 1 (25). – С. 29–33.

8. Дзьобань О. Інформаційне суспільство як новий спосіб соціальної взаємодії / О. Дзьобань, С. Жданенко // Правова інформатика. – 2014. – № 1(41). – С. 3–11.

9. Найдьонов О. Рух до суспільств знання як рух до інтелектуалізації й інформатизації суспільства / О. Найдьонов // Читання пам'яті Івана Бойченка – 2017. Людина. Історія. Господарство : всеукр. круглий стіл 27 жовтня 2017 р. : [матеріали доповідей та виступів] / за ред. А. Конверського та ін. – Київ : Знання України, 2017. – С. 55–58.

10. Воронкова В. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства / В. Воронкова // Гілея. – Київ. – 2015. – Вип. 93(2). – С. 174–179.

11. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / З. Бауман ; пер. з англ. І. Андрущенко ; за наук. ред. М. Винницького. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 109 с.

12. Щедрова Г. Самоорганізація громадянського суспільства : теоретичні засади і практичні реалії / Г. Щедрова // Гілея. – Київ. – 2016. – Вип. 114(11). – С. 341–345.

13. Бауман З. Індивідуалізоване общество / З. Бауман. – М. : Логос, 2005. – 390 с.

14. Саєнко Т. Освіта екобезпечного інформаційного суспільства : проблеми і перспективи : [монографія] / Т. Саєнко. – К. : Освіта України, 2008. – 288 с.

15. Рижко Л. Інформаційне суспільство : особливості наукового простору / Л. Рижко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія «Філософія. Культурологія» : зб. наук. пр. – Київ. – 2010. – № 2(12). – С. 31–36.

16. Карпець Л. Освітня реальність інформаційного суспільства : [монографія] / Л. Карпець ; Харків. держ. акад. фіз. культури. – Харків : Оберіг, 2015. – 325 с.

17. Культура та інформаційне суспільство 21 ст. : матеріали наукової конференції молодих учених, 25–26 квітня 2006 р. // Мін-во культури і туризму України ; Харківська державна академія культури ; за ред. М. Дяченко, С. Сищенко, Л. Торбовської та ін. – Харків : ХДАК, 2006. – 251 с.

18. Степанов В. Інформаційне суспільство : культура особистості / В. Степанов // Культура України. – Харків : ХДАК, 2010. – С. 78–85.

19. Василенко І. Диалог культур, диалог цивілізацій / І. Василенко // Хрестоматія. – М. : УРАО, 2000. – С. 330–339.

20. Попков В. Духовная культура как освой фактор устойчивого развития общества / В. Попков // Перспективы. – Одеса. – 2016. – № 1(67). – С. 84–99.

21. Присяжнюк М. Аналіз стану інформаційної безпеки в сучасних умовах / М. Присяжнюк, Я. Белошевич // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Київ. – 2012. – Вип. № 36. – С. 191–198.

Анотація

Найдьонов О. Г. Основоволожні фактори безпеки і розвитку української держави в інформаційно-мережеву епоху. – Стаття.

В інформаційну добу на перше місце серед чинників безпеки і внутрішніх резервів розвитку суспільства виступають освіта, культура та психологічне життя суспільства.

Внутрішні ресурси розвитку країни є визначальними, оскільки основним матеріалом, яким воно оперує, є знання, точніше, наукове знання та здатність народу і його уряду швидко й ефективно його здобувати, впроваджувати, застосовувати, а також зберігати й охороняти. Значення культури, освіти та психології народу для виробництва матеріальних благ беззаперечне. Однак «внутрішній світ» суспільства: його культурні, релігійні, моральні й освітні цінності, а також психологічні особливості, виконує найважливішу для держави справу – визначає наближення чи, навпаки, віддалення смислових горизонтів суспільства.

Ключові слова: культура, освіта, психологічне життя суспільства, ціннісно-смисловий горизонт.

Аннотация

Найденов А. Г. Основовологающие факторы безопасности и развития украинского государства в информационно-сетевую эпоху. – Статья.

В информационную эпоху на первое место среди факторов безопасности и внутренних резервов развития общества выходят образование, культура и психологическая жизнь общества.

Внутренние ресурсы развития страны являются определяющими, поскольку основным материалом, которым оперирует информационно-сетевое общество, являются знания, точнее, научное знание и способность народа и его правительства быстро и эффективно его приобретать, внедрять, применять, а также сохранять и охранять. Значение культуры, образования и психологии народа для производства материальных благ бесспорно. Однако «внутренний мир» общества: его культурные, религиозные, моральные и образовательные ценности, а также психологические особенности, играет важнейшую для государства роль – определяет приближение или, наоборот, удаление смысловых горизонтов общества.

Ключевые слова: культура, образование, психологическая жизнь общества, ценностно-смысловой горизонт.

Summary

Naydonov O. G. Fundamental factors of security and development of the Ukrainian state in the information-networking era. – Article.

In the information day, the education, culture and psychological life of society are among the factors of safety and internal reserves of social development.

The domestic resources of the country's development are decisive because the main material that it operates is knowledge, more precisely, the scientific knowledge and the ability of the people and its government to extract, implement, apply, preserve and protect it rapidly and efficiently. The significance of culture, education and psychology of the people for the production of material goods is indisputable. However, the "inner world" of society: its cultural, religious, moral and educational values, as well as psychological peculiarities, performs the most important for the state of affairs – determines the approximation or, conversely, the removal of the semantic horizons of society.

Key words: culture, education, psychological life of society, value-semantic horizon.